

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Geen dralen en talmen.

"Maar hij vertoefde."

Genesis 19:16a

Het oordeel over Sodom is aangekondigd. Nog enkele uren dan zal Sodom omgekeerd worden. God, de rechtvaardige God zal ten gerichte treden. Omdat het geroep van Sodom groot is geworden voor het aangezicht van de Heere en haar zonde zeer zwaar is.

In Sodom is Lot. U kent hem van het heilig Blad. Meegegaan met zijn oom Abraham uit Ur der Chaldeeën. Niet vanwege de bloedband. Er was een geestelijke band tussen die twee. Daarom onafscheidelijk. Toch van elkaar gescheiden. Door Lots vleselijke begeerte. De groene vlakke van het Jordaandal lokte en verlokte neef Lot. Zo kwam hij met vrouw en zijn twee dochters bij Sodom en al spoedig in Sodom terecht, en al weer later kwamen twee Sodomietische jongens over de vloer.

Echter - waar geen Sodomiet last van had daar had Lot wel last van. Elke dag weer kwelde hij zijn rechtvaardige ziel. Een wedergeboren mens voelt zich niet thuis temidden van de zonde, temidden van alles wat de hoge en heilige God onteert. Dat wordt een kwelling. Omdat door de wedergeboorte zijn domicilie verlegd is geworden, van beneden naar boven van de aarde naar de hemel. Elke dag was er die stem van binnen, de stem van de Heilige Geest die sprak: Lot, ga uit Sodom en denk toch aan je vrouw en kinderen. Doch steeds weer legde hij die stem het zwijgen op. Lot wel door genade een kind van God, maar verwereldlijkt. Zo zelfs dat hij vertoefde. Hij kon tot geen besluit komen. Al treuzelende liep hij heen

en weer. 't Was zo moeilijk om van de dingen afstand te doen en alles achter te laten. De boodschap gekregen, helder en duidelijk, voor geen tweeërlei uitleg vatbaar: het oordeel komt, Sodom zal omgekeerd worden, en Lot... talmt.

Ook ons, kerkmensen, is het oordeel aangekondigd. Hij komt, Hij komt om de aarde te richten. De wereld spot ermee. Het oordeel komt, ontwijfelbaar zeker! Zou God spreken, en het niet doen? 't Moet verbazen dat het oordeel nog niet gekomen is. 't Is als in de dagen van Lot. Het geroep van de aarde is groot voor het aangezicht van de Heere en de zonde zeer zwaar. Men heeft God afgeschreven. men leeft zich uit in de zonde. God-onterend en hemeltergend. Verwondert het u nog dat God nog niet ten gerichte is gekomen? Hoe lankmoedig is de Heere toch! Hoe geeft Hij er bewijs van dat Hij geen lust heeft in de dood van de zondaar. Hij laat het nog zijn het kostelijk heden der genade. Hij laat nog verkondigen het Evangelie van vrije genade, het Evangelie van de Gekruisigde, van Jezus Christus, van Hem aan Wie op Golgotha het gericht is voltrokken, opdat u van het rechtvaardig oordeel van God bevrijd zou worden. Moet ook u het hebben van dat wonder?

Nog korte tijd en dan zullen wij staan voor Zijn rechterstoel. Dan worden de boeken geopend, waarin alles beschreven staat van u en van mij.

Hij komt als een dief in de nacht. Op het onverwachts. In de ure waarin u het niet verwacht. Wat doet u nu? Ook als Lot dralen, talmen? Uw bekering uitstellen, menend dat er nog alle tijd voor is? Of als een verwereldlijkt kind

van God de noodzakelijkheid van de dagelijkse bekering als niet belangrijk achtend?

Hoe kan de vakantie-stemming ons te pakken hebben? Hoe kunnen zelfs kerkmensen nachten opblijven om te turen naar dat kleine ronde ding dat op een groen veld heen en weer getrapt wordt! Bent u weleens een nacht opgebleven om te worstelen met de Heere om uw eeuwig behoud? Om met een heilig en rechtvaardig God verzoend te worden? Om Hem te kennen Die in het gericht Gods geweest is? Dat is toch de moeite waard!

Och wat een dralen en talmen vandaag! Wat zijn er een kerkmensen die in deze gesteldheid voortgaan! Talmente en dralende mensen. Hoe erg is het als we als kind van God zo zijn. Dan gaat er ook niets van ons uit. De bewogenheid met de ander is weggeëbd. Er is geen spreken meer. De gunnende liefde is uitgedoofd. Als Lot die medeschuldig stond aan de ondergang van zijn vrouw. 't Zal toch wat zijn, verwereldlijkt kind van God, als de uwen u op die grote dag verwijtend aanstaren!

Zalig als we voor het eerst of opnieuw buigen onder het rechtvaardig oordeel van God dat komt. Dan gaan alle dralen en talmen op de vlucht. Dan laten we ons door niets meer in beslag nemen. Dan haasten we ons uit de stad des verderfs. Dan vluchten we heen naar Hem Die in het gericht Gods geweest is. O die onuitsprekelijke liefde van Hem Die zegt: Ik voor u, Ik in uw plaats. Moet u het ook van die liefde hebben?

Er blijft over juist in onze tijd dit gebed, dit veelvuldig gebed, het gebed van elke dag:

*Houd ons gemoed voor U bereid,
Opdat het blij Uw komst verbeid',
Daar 't in een stil vertrouwen leeft,
Dat Gij ons onze schuld vergeeft,*

ds. v. Z.

Van de administratie

Deze keer konden we gelukkig weer nieuwe abonnees inboeken nl. 6 stuks. Hartelijk dank. Wie zorgt er in de vakantietijd voor nieuwe abonnees? Maak ds. van der Ent en ons blij (zie vorig nummer).

Aan giften werd een bedrag van f 80,- overgemaakt. Voor de school in Dundas ontvingen we van de Chr. Geref. Kerk in Genemuiden een gift van f 100,-.

Voor alles heel hartelijk dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn. Tel. 01720-74202. Postbank 704350.

Van de redactie

Ontmoetingsdag Kampen zaterdag 17 september 1994.

Noteert u alvast de datum van de komende ontmoetingsdag. Deze zal D.V. zaterdag 17 september te Kampen gehouden worden. In de morgensamenkomst hopen te spreken ds. P. van Zonneveld en ds. A. van Heteren. In de

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar: Ds. A. van Heteren, Voordijk 247, 2992 AL Barendrecht, telefoon 01806 - 13069.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.

Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

middagsamenkomst ds. J. Veenendaal en ds. A. Baars.

Zendingsdag Elburg woensdag 27 juli 1994.

D.V. woensdag 27 juli in de Gereformeerde Kerk aan de Vrijheidsstraat te Elburg. 's Morgens hopen te spreken ds. H.C. v.d. Ent en ds. D. Slagboom. 's Middags ds. P. Roos, ds. M.C. Tanis en ds. J.H. van Dijk. Aanvang 10.30 uur en 14.00 uur.

Ons is verzocht hier melding van te

maken. Elk jaar komen er velen op deze dag. Moge de Heere het gesprokene tot zegen stellen.

Verschijningsdata volgende nummers Bewaar het Pand.

Nr. 15 van ons blad zal 11 augustus verschijnen en nr. 16 zal 26 augustus verschijnen. Alles D.V. De copy dient de donderdag voorafgaande aan de verschijningsdatum op het redactieadres te zijn.

A.v.H.

De Nederlandse Geloofsbelijdenis. (65)

Niet zonder zelfbeproeving.

De zelfbeproeving voor het Heilig Avondmaal! 't Gaat voor nu niet om een onbekend aspect, rond de tafel des Heeren. Iedere keer als het formulier in de kerk gelezen wordt horen we het: "eerstelijk, dat wij ons tevoren recht beproeven." We kennen die woorden bijna uit ons hoofd.

Het is ook een aspect, dat in de praktijk onder ons veel belangstelling heeft, om niet te zeggen: de meeste, als het over de Dis des Verbonds gaat. Zelfbeproeving heeft immers direct te maken met de vraag, wie de ware avondmaalgangers zijn. Boeken en geschriften van vroeger of van later datum over deze zaak hebben altijd onder ons aftrek gevonden.

Er moet bijgezegd worden: het is tevens een aspect, dat vooral vandaag, niet onbetwist is.

Er is bepaald geen eenstemmigheid in de opvattingen over de zelfbeproeving. Velen willen in deze tijd die zelfbeproeving alleen betrekken op het uiterlijk leven van de belijders. 't Zou niet gaan om hun staat voor God. Het komt er niet zelden op neer, dat het enkele feit lid te zijn genoeg is om avondmaalganger te zijn. Eigenlijk mag of kan niet van een onderscheid in wezenlijke zin tussen avondmaalganger en avondmaalganger gesproken worden. Het is gewoon vanzelf dat men aangaat. Zelfbeproeving betekent in die beschouwing en praktijk, dat ieder zijn dagelijks leven moet nagaan of er iets niet in orde is om dat voor het Avondmaal goed te maken. De persoonlijke verhouding met de Heere komt niet of nauwelijks aan de orde, het innerlijke leven heeft daarin geen gewicht.

Ik wil niet voorbijgaan aan een andere kant, die ook bezwaren oproept. On-

der ons wordt de zelfbeproeving wel eens zo bepreekt, dat het verband waarin de Heere deze stelt in Zijn Woord niet meesprekt. Wat ik bedoel? Niet anders dan dat wél gepreekt wordt het onderscheid tussen de avondmaalgangers-in-waarheid en die het niet zijn, maar dat voorbijgegaan wordt aan de roepstemmen en nodigheden des Heeren, die naar Gods Woord tot ons uitgaan. We kunnen ook zeggen, dat zo de band niet spreekt tussen wat de Heere aan Zijn tafel spreekt door de tekenen en de zelfbeproeving. Dan blijft verborgen Wie de Gastheer is in Zijn eenzijdige ontferming en wat Hij aan Zijn tafel wil schenken.

Hoe goed is het daarom vanuit onze belijdenis iets te horen over de rechte zelfbeproeving. Artikel 35 belijdt in het kort. 't Schijnt zelfs op een nogal negatieve manier te gebeuren. We zullen zien, dat het toch heel wat inhoudt: "Daarom behoort zich niemand daartoe te begeven, zonder zich zelf eerst wel beproefd te hebben, opdat hij etende dit brood en drinkende uit deze drinkbeker niet ete en drinke zichzelf een oordeel, 1 Korinthe 11:29".

Verbonden aan de rechte viering.

't is hier allereerst van belang dat we de verbinding zien tussen de viering van het Avondmaal en de zelfbeproeving. Het ene woord: "daarom" is hier veelzeggend. "Daarom behoort..." Vorige keer ging het over de rechte viering. In één zin kunnen we het samenvatten: met ootmoed en eerbied de dood van Christus in gedachtenis houden. Dat is een zaak van het ware geloof! Zonder dat geloof wordt de Gastheer onteerd. Zonder dat geloof

blijven de verborgenheden van de tafel vreemd.

Zo vloeit uit het bijzondere van de tafel de noodzaak van de zelfbeproeving. Alleen de ware gelovigen zullen Gode-welbehaglijk avondmaal vieren. Daar is toch de zelfbeproeving op gericht "of gij in het geloof zijt". Dan raakt het de gehele gemeente, al de belijders. 't Gaat om dat geloof en dat telkens opnieuw, ook in het leven van Gods kinderen.

Wat het inhoudt.

Het is goed even naar deze uitdrukking te zien: zichzelf beproeven. Het is een woord dat in de Bijbel gebruikt wordt, ook in verband met het Heilig Avondmaal. Hier wordt, zij het in een ander vers, het hoofdstuk uit Gods Woord genoemd: 1 Korinthe 11. Daar lezen we in vers 28 "maar de mens beproeve zichzelf en ete also van het brood en drinke van de drinkbeker". Het gaat dus om het deelnemen aan de tafel nadat men beproefd is.

Voor "beproeven" staat een woord dat ook beteken kan; "keuren". Bij Prof. v.d. Meiden vond ik in zijn al eerder geciteerd boekje het volgende: "De apostel gebruikt een werkwoord, dat doelt op het beproeven van de deugdelijkheid van iemand of iets. De goudsmid beproeft of het goud echt, deugdelijk is. Is het goud echt gebleken, dan draagt dit het stempel van beproefdheid".

Die beproeving is een beproeving van onszelf. 't Is niet om een ander te doen maar om eigen hart en leven. het wordt in deze tekst wel zeer benadrukt!

Nu is het voor ons heel belangrijk waarop dit beproeven betrokken wordt. Kan met dit woord gezegd worden: 't gaat bij de zelfbeproeving niet om de staat maar enkel om het uiterlijk leven? Ik geloof het niet. Heel de verhouding tot God en de openbaring daarvan is in het geding in dit gedeelte. Calvijn zegt in de Institutie (boek IV, hoofdstuk XVII40) "Daarmee heeft hij, de apostel Paulus, zoals ik het althans uitleg, gewild, dat een ieder in zichzelf afdaalt en bij zichzelf overweegt, of hij met een innerlijk vertrouwen des harten steunt op de zaligheid door Christus verworven, of hij die door de belijdenis zijns monds erkent; verder of hij door te streven naar onschuldigheid en heiligheid zich toelegt op de navolging van Christus..."

Het sluit aan bij de vraag in de Catechismus van Geneve: "Wat moet

hij bij deze beproeving onderzoeken? Of hij een waar lid van Christus is. En dat ware lid van Christus wordt even later getekend in ware boetvaardigheid en geloof, in oprechte liefde tot de naaste.

We vinden ook aansluiting bij Zondag 30 van de Heidelbergse Catechismus: "Voor wie is het Avondmaal des Heeren ingesteld? en bij het gedeelte van de zelfbeproeving, avondmaalsformulier: "de waarachtige beproeving van onszelf bestaat in deze drie stukken..." Het zal niet teveel gevraagd zijn van de lezers om deze gedeelten zelf op te slaan. Het gaat daar toch telkens om de ware leden van Christus! In wezen komen die uit in die drie stukken, waarbij het centrale is de levende betrekking op Christus, die de Heilige Geest door Zijn wonderwerk werkt in het hart van de Zijnen. Dan spreekt de noodzakelijkheid van de drie stukken op onderscheiden wijze, terwijl ze toch niet gescheiden worden. De rechte kennis van eigen ellende en verlorenheid bijv. geeft werkzaamheden met het werk en de verdienste van Christus.

Zelfbeproeving en prediking.

De zelfbeproeving, liever: de roeping daartoe, moet en zal een plaats hebben in de prediking overeenkomstig Gods Woord. We zijn gewoon om voor de eigenlijke viering van het Heilig Avondmaal te luisteren naar een voorbereidingspreek. Daarin behoort de sleutelmacht bediend te worden. De roeping tot zelfbeproeving moet daarin klinken tot de hele gemeente. Dan komt het onderscheid uit, wordt de onbekeerde ontdekt, die het ware geloof mist en wordt geroepen tot bekering en geloof. Dan worden Gods kinderen vermaand en geleid. De eis tot zelfbeproeving is zo tot ontdekking en vertroosting. Al is het een waarheid, dat alleen in de weg van waar geloof de zelfbeproeving wordt gekend, alleen door het licht van Gods Geest, toch zal het niet betekenen dat de zelfbeproeving alleen gepreikt wordt aan Gods kinderen. Hoe is het met de bekering tot God, met het geloof in Christus? Alleen door Gods genade worden bekering en geloof werkelijkheid, toch wordt de eis tot bekering en de eis tot geloof aan ieder gepredikt. Ja, de Heere wil langs die weg Zijn heil openbaren aan arme zondaren. Zo mag ook bij de roeping tot zelfbeproeving verkondigd worden Wie de Heere is voor allen, die Hem in waarheid zoeken.

Het betekent dat de noodzaak van het ware geloof met het oog op de tafel des Heeren met ernst en onderscheid verkondigd moet worden, zoals ook de mogelijkheid in de tijd der genade. Gaat ons avondmaalsformulier ook niet voor in een onderscheidende prediking? We lezen aan het eind van het gedeelte der zelfbeproeving: "Allen dan die also gezind zijn, wil God gewisselijk in genade aannemen en voor waardige medegenoten van de tafel Zijns Zoons Jezus Christus houden. Daarentegen, die dit getuigenis in hun harten niet gevoelen, die eten en drinken zichzelf een oordeel. Ons formulier weet bestredenen te bemoedigen en die vreemd zijn van genade terug te houden. Het is geen taal die voor tweeërlei uitleg vatbaar is. Zegen en vloek wordt verkondigd. Komt er ook niet duidelijk in uit, dat het om meer dan uiterlijke openbaring van het leven gaat? Let maar op "allen die also gezind zijn" en "die dat getuigenis in hun hart niet gevoelen".

Onwaardiglijk en onwaardigen.

Onze belijdenis waarschuwt tegen het onwaardiglijk eten en drinken. Daarbij wordt 1 Korinthe 11:29 aangehaald: "want die onwaardiglijk eet en drinkt, die eet en drinkt zichzelf een oordeel, niet onderscheidende het lichaam des Heeren".

Het gaat hier om het op onwaardige wijze aangaan aan de tafel des Heeren, daar zo eten en drinken. Dat gebeurde in de gemeente van Korinthe. Het gebeurt ook als het beginsel van het geloof gemist wordt. Als er gehandeld wordt in strijd met de waardigheid en de heiligheid van het lichaam van Christus. Het kan ook Gods kinderen gelden. We kunnen hier noemen, het vasthouden van bepaalde zonden. Het is er ook als men enkel vormelijk nadert of dat men iets zijn wil door de gang naar de tafel. Ook kunnen we denken aan het onverzoend leven met anderen. In dat alles blijkt dat het lichaam des Heeren niet onderscheiden wordt. Men zoekt niet de eer van Christus maar eigen eer. De wezelijke betrekking op Hem wordt niet gekend of niet beoefend.

Die zo eten en drinken eten en drinken zich zelf een oordeel. In de gemeente van Korinthe kwam het ongenoegen des Heeren uit tegen degenen, die de heiligheid van Zijn tafel niet achten. Er zijn in die gemeente veel zieken en zwakken. Er waren er velen, die plotseling stierven. Zo bezocht de Heere met Zijn oordelen de

gemeente vanwege het onheilig gebruik van Zijn tafel. Het gaat hier nog niet om het eeuwige oordeel. Het gaat om de tuchtigingen des Heeren, die ook anders uit kunnen komen. Hij geeft hen nog niet over, is het begonnen om hun terechtbrenging, om hun heil.

Het is vandaag niet anders. De Heere houdt de wacht bij Zijn tafel en die in onverschilligheid, in ongeloof naderen tot Zijn tafel moeten bedenken dat God een straffend God is.

Dit ernstige woord heeft vaak oprechte harten verschrikt. Velen worden ermee aangevallen als zij in zichzelf uitkomen in hun onwaardigheid voor God. Zij vrezen dat zij zo onwaardiglijk zullen eten en drinken en een oordeel over zichzelf halen. Maar daar gaat het hier niet om. Onwaardiglijk eten en drinken, op een onwaardige wijze, is iets anders dan zichzelf onwaardig te kennen.

De Heere verstoot de onwaardigen niet. Zij mogen juist gewezen worden op de waardigheid die in Christus ligt. In Hem ontvangen ze de waardigheid en zijn ze inderdaad "waardige medegenoten van de tafel Zijns Zoons Jezus Christus".

Tot onze troost.

Er staat een uitdrukking in het avondmaalsforulier die ook van betekenis is bij de zelfbeproeving. Daar wordt de troost van Gods kinderen aan de zelfbeproeving verbonden. We lezen er zo gemakkelijk overheen maar het staat er: "Opdat wij nu tot onze troost des Heeren Avondmaal mogen houden is ons voor alle dingen van node: eerstelijck dat wij ons tevoren recht beproeven". Daar staat toch niets anders dan dat de rechte zelfbeproeving door God gebruikt wordt tot het troostvolle aanzitten aan de tafel des Heeren.

Dan is Gods geest door middel van de rechte zelfbeproeving waarin in het hart en leven Gods kinderen. Dan worden ze vernederd voor God vanwege hun ongerechtigheden, dan wordt eigen onwaardigheid beleefd. Dan leren ze vluchten tot de verzoenende genade in Christus en wordt de teerheid van het leven in de vreze des Heeren gekend. Om aan Zijn tafel de kracht van Zijn offer te zien en te beleven.

Zo wordt de genade Gods in Christus verheerlijkt aan onwaardige zondaren bewezen. "Geloofd zij God, Die Zijn genade, aan mij heeft groot gemaakt". Zo wordt het hart getroost en wordt God in Christus verheerlijkt!

D. Slagboom

De Heilige Geest overtuigt van oordeel

En van oordeel, omdat de overste dezer wereld geoordeeld is.

Joh. 16:11

Laten we het werk van de Heilige Geest niet onderschatten. De Heilige Geest werkt naar de wil des Heeren en veelzijdig. Die veelzijdigheid wordt in de Heilige Schrift duidelijk aangegeven. Gaan we dat weleens na? In het evangelie naar de beschrijving van Johannes wordt er veel van gevonden. De Heere Jezus laat het ons horen. Nu gaat het in de tekst over het oordeel. Wanneer we nagaan hoe de evangelist spreekt over het oordeel, dan wordt gesproken over het oordeel nu en in de toekomst. En tussen beide is er geen tegenstelling. Ze liggen in elkaars verlengde. Het oordeel, dat nu reeds begint en in de toekomst voltooid zal worden.

Het tegenwoordige karakter van het oordeel wordt in het Johannes-evangelie heel sterk beklemtoond. We vinden dit bijvoorbeeld in Joh. 3:18: "Die in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld, maar die niet gelooft is alrede veroordeeld, dewijl hij niet heeft geloofd in de Naam des eniggeboren Zoon van God".

In Joh. 12:31 staat: "Nu is het oordeel dezer wereld; nu zal de overste dezer wereld buiten geworpen worden". Er kan ook gewezen worden op de tekst van de meditatie. Opvallend is dus dat er nu reeds een oordeel is over de wereld. Dit komt, omdat het oordeel zo sterk gebonden is aan de Persoon en het werk van Jezus Christus. Jezus bindt Zelf het oordeel heel sterk aan Zijn prediking. De komst van de Heere Jezus, Zijn optreden en prediking bewerkt een oordeel, een crisis, een scheiding in de wereld. Het brengt scheiding tussen duisternis en licht, tussen gelovigen en ongelovigen, tussen discipelen en halsstarrigen. En is dat oordeel van Jezus rechtvaardig? De Joden waren van het tegendeel overtuigd. Vandaar dat Jezus viel onder hun oordeel, wat leidde tot Zijn kruisdood. Nu zegt Jezus in de tekst, dat de Heilige Geest komen zal en Deze zal de wereld overtuigen van zonde, gerechtigheid en van oordeel. Het werk van de komende Geest is om aan te tonen, dat Jezus in Zijn oordeel rechtvaardig was en is. Tevens zal de Heilige Geest in Zijn overtuiging aantonen en bekrachtigen, dat

het oordeel van Jezus, het oordeel van de Vader is. Vandaar dat men heeft te vrezen, want zegt de tekst: "de overste dezer wereld is geoordeeld". Het is ons bekend, dat Jezus het in Zijn spreken heeft over de satan. Eén van satans namen is overste van de wereld. Zo noemt Jezus hem. En zo is hij. Hij kan de naam van koning niet dragen. Vandaar dat nergens in de Heilige Schrift God als Overste van de wereld genoemd wordt. God is Koning. De absolute, soevereine Koning. Naast Wie geen ander geduld wordt. Hij is God en niemand meer. Zeker van Christus lezen we, dat Hij is de Overste van de koningen der aarde. Openbaringen 1:5, maar Christus is dat als Middelaar, als Gezondene van de Vader. Aan Wie de Vader macht heeft gegeven. Gelijk Jezus Christus Zelf heeft gezegd: "Mij is gegeven alle macht in de hemel en op aarde".

Nu spreekt het woord overste van begrenzing. In de Griekse wereld werd zo genoemd een legeroverste of een overheidspersoon. Men had een bepaalde bevoegdheid, maar geen absolute macht. Zo nu de satan. Hij heeft geen alleenheerschappij. Hij staat onder de Heere der heeren. Zijn macht heeft hij niet verkregen, maar gegrepen. Hij is een revolutionair, een opstandeling, die langs zijn weg de macht in handen heeft gekregen. Hij is dus geen wettig soeverein. Zijn rijk gaat ten gronde. Het gebeuren op Golgotha en in de hof van Jozef zal satan en zijn macht treffen. In onze tekst zegt Jezus dat satan reeds geoordeeld is. Het is al gebeurd. Zijn eeuwig vonnis is gevelde. En de voltrekking daarvan zal blijken. Achter de schermen van de zichtbare wereld ligt hij neer met een gespleten schedel. Zijn kop is voorgoed vermorzeld. Hij kan zich echter nog roeren en bewegen. De korte tijd die hij nog heeft, benut hij. Verloren terreinen wil hij heroveren en het lijkt dat hem dit gelukt. Wat heeft hij vandaag niet in zijn macht. Op al de communicatiemiddelen heeft hij greep en hij maakt er steeds gebruik van. Hij heeft het gemunt op jongeren, want hij weet dat zij de toekomst van de kerk vormen. Verleidend, inpalmend is hij bezig. Daarvoor weet hij zijn personen wel te vinden. Overal heeft hij entree. Hij is thuis op het gebied van de wereld

en op het terrein van de kerk. Van elke kerk. Laat niemand menen dat hij halt houdt voor een bepaalde kerk, of kerkdeur. Onze tijd is beangstigend! Ook door het secularisatieproces, wat nog maar steeds doorgaat. Voor het oog lijkt het alsof het rijk van Koning Jezus afbrokkelt en het terrein waar hij zeggenschap heeft kleiner wordt. Zijn wetten, normen en waarden worden allerwege vaarwel gezegd. Raakt het ons?

Jezus zegt echter en dat is geen fantasie, geen inbeelding: "de overste dezer wereld is geoordeeld. Het is door Mij geschied. En daarom is de overwinning niet aan hem, noch aan zijn wereld, maar aan Mij. Gelijk de zondvloed kwam, zo zal ook de grote dag van Jezus Christus komen". Hij komt om te oordelen de levenden en de doden. Dit staat vast. Met volle overtuiging en zelfverzekerdheid sprak Jezus tot de hogepriester en in hem tot het sanhedrin: "Doch Ik zeg ulieden: van nu zult gij zien de Zoon des mensen, zittend ter rechterhand der kracht Gods en komende op de wolken des hemels". Opvallend, Jezus sprak dit toen Hij gedagvaard was, toen Hij stond voor de kerkelijke rechtbank, overgeleverd, gebonden. Voor het oog machteloos. Mensen konden met Hem doen wat zij wilden. In die omstandigheden sprak Hij Zijn koninklijke woorden, gelijk Hij ook deed voor Pilatus. Jezus bleef overal koninklijk. Niets verontrustte Hem. Met nadruk wordt ook door de apostel gezegd tot de Hebreërs, die vanwege hun geloofsbelijdenis in allerlei situaties kwamen: "laat ons met lijdzaamheid lopen de loopbaan die ons voorgesteld is; ziende op de overste Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, Dewelke voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen en schande veracht en is gezeten aan de rechterhand des troons van God". Voor het dieptepunt van Zijn lijden heeft Jezus zelfs tot Zijn discipelen gezegd: "Ik zal niet meer veel met u spreken, want de overste dezer wereld komt en heeft aan Mij niets". Satan zal het verliezen, zegt Jezus. Mijn lijden en dood brengen geen nederlaag, bewerken niet Mijn ondergang. Mijn vrijwillige offerdaad en offerdood verzegelen de eeuwige dood van de satan en de finale ondergang van zijn wereld. De wereld die in het boze ligt zal vergaan. 's Heeren kerk zal eeuwig bestaan. Wie nu getroffen wordt door het werk, de machtsinvloed van satan, ook bemerkend in eigen leven, kan en mag be-

moedigd worden door de getuigenis van Jezus. De wereld wordt overtuigd door de Heilige Geest van de nederlaag van de overste van deze wereld.

Op de grote dag, de dag aller dagen zal het door allen gezien worden. Die dag zal ook bededag zijn. Want als de Koning verschijnt in Zijn majesteitlijke heerlijkheid, gaat men zich verbergen in de spelonken en in de steenrotsen der bergen. En daar zal men tot de bergen en de steenrotsen roepen: "valt op ons en verbergt ons van het aangezicht Desgenen, Die op de troon zit en van de toorn des Lams."

Want de grote dag van Zijn toorn is gekomen en wie kan bestaan? Openbaringen 6:15-17. En dat laatste, wie kan bestaan, is geheel uitgesloten. De Koning zal als Rechter oordelen en straffen. Wie nu in dit leven de Koning leert te voet vallen en het Lam Gods nodig krijgt voor zonde en schuld, tot verzoening, tot zaligheid, kent zeker het overtuigende werk van

de Heilige Geest en leert buigen voor de gerechtigheid en het oordeel des Heeren. Immers men is toch in het paradijs de satan toegevalen en één geworden met de wereld die in het boze ligt. Maar de Geest, Die overtuigt van de zondewerkelijkheid, overtuigt ook door en in het evangelie van de ontkoming aan het rechtvaardige oordeel door het bloed en de gerechtigheid van Jezus Christus.

Welk een zekerheid! Welk een troost! Welk een steun! Ook in de wereld van vandaag, waarin de overste dezer wereld bijzonder spreekt en werkt, maar de Geest spreekt ook van en wijst op de onwankelbare Rots. Vandaar de bede:

*"Wees mij een rots om in te wonen;
Een schuilplaats waar mijn hart
Steeds toevlucht vind' in smart.
Uw hoog bevel zal blijkbaar tonen,
Dat Gij, o groot' Ontfermer,
Mijn Burcht zijt en Beschermmer".*

ds. M.C. Tanis

Professor G. Wisse. De rechte Godsvrucht

(1)

Er verscheen een nieuw boek met tijdschriftartikelen, overdenkingen en pastorale brieven van prof. G. Wisse. De samenstelling van dit boek is verzorgd door ds. H. van der Ham die al eerder ene boek heeft gepubliceerd getiteld: "Professor Wisse. Aspecten van leven en werk". Het boek dat nu voor ons ligt draagt als titel: "De rechte Godsvrucht." Het boek draagt deze titel omdat prof. Wisse steeds de nadruk legde op het leven in de tere vrede Gods. Van een aantal bijdragen in dit boek geldt dat ze niet eerder in brochure- of boekvorm zijn verschenen. Naast oude Wekkerartikelen en Pastorale brieven is het referaat "Plaats en Beteekenis van het Geloof in de Bediening des Woords" opgenomen. Ook treffen wij een aantal meditaties in dit boek aan. In een eerste artikel over dit boek willen wij de inleiding aan de orde stellen en de wijze waarop volgens prof. Wisse in de gezinnen gesproken dient te worden over de prediking.

Inleiding.

De inleiding bevat een korte levensschets van prof. Wisse. Zijn jeugd wordt beschreven. In Leiden kwam Wisse in contact met prof. Bolland. Toen Bolland op zijn uiterste lag heeft

Wisse hem nog bezocht. Hij vroeg of hij een gebed met hem mocht doen. Maar dit werd niet toegestaan. Het antwoord van Bolland was: "De wijzen bidden niet." Wenend heeft Wisse toen zijn woning verlaten. De breuk met de Gereformeerde Kerken wordt beschreven en zijn overgang naar de Christelijke Gereformeerde Kerken. De artikelenserie over "De droefheid naar God" wordt aan de orde gesteld. Tussendoor mag ik misschien opmerken dat ik hoop dat u het boekje in bezit hebt, dat u het gelezen hebt en dat u de zaken bevindelijk mag kennen die daarin beschreven staan. Er werd over deze artikelen aangaande de droefheid naar God heel verschillend geoordeeld. Prof. K. Schilder maakte er aanmerking op: "Wat docent G. Wisse in De Wekker schreef over het bevindelijk leven, dat was voor mijn besef vol met ongereformeerde gedachten." Ds. P. de Groot oordeelde daarentegen heel anders: "Hier hebt u zuivere schriftmatige bevindelijke onderwijzing voor uw geestelijk leven, teerkost uwer ziele... Er zijn zelfs juweeltjes bij vanwege het glasheldere als diepgaande der zaken." Ook ds. G.H. Kersten oordeelde positief: "Bij den uitgever D.J. van Brummen te Dordrecht verscheen

in keurige uitvoering, op zeer goed papier, een werkje, dat alleen reeds omdat het poogt uitdrukking te geven van wat Gods volk innerlijk doorleeft, onze aandacht zeer waard is. Wat op theologisch gebied tal van jaren verscheen, kenmerkte zich voor een niet klein gedeelte door het voorwerpelijke karakter dat het droeg. Ds. Wisse nu heeft tegen dien voorwerpelijke stroom in, willen schrijven over de "droefheid van God"; en ik herhaal, het feit, dat een man van naam, als Ds. Wisse, dit deed is der opmerking waardig; en het strekt mij tot blijdschap... Wij bevelen dit boekken gaarne aan. Al zal menig lezer moeten gewennen aan de wijze van uitdrukking. Dit boekje bevat wat anders dan het oppervlakkige Christendom u biedt in deze dagen."

Zijn professoraat en 40-jarig ambtsjubileum komen aan de orde.

Juni 1994 hield Wisse een rede voor de vergadering van Christelijke Gereformeerde predikanten over de plaats en de betekenis van het geloof in de bediening des Woords. Daarin stelde Wisse Christus en het geloof centraal. Belangwekkend is ook hetgeen hij opmerkte over de samenhang van geloof en rechtvaardiging: In de mate dat men gelooft, is men gerechtvaardigd en verzekerd. Prof. van der Schuit liet zich er lovend over uit in de *Wekker*: "Deze brochure van Wisse is een pracht stukje college in praktische homiletiek of predikkunde. Velen van Wisse's leerlingen zullen hierin den homileet herkennen, die steeds aandrang op een gezonde, bevindelijke, schriftuurlijke prediking. Op de predikantenvergadering van 4 juni 1941 te Apeldoorn heeft Wisse over dit onderwerp gerefereerd. Zij, die hem daar gehoord hebben, zullen zich herinneren met hoeveel warmte hij zijn onderwerp heeft voorgedragen... Werd er altijd op deze wijze in de Christelijke Gereformeerde Kerk, ja in elke kerk van Gereformeerd belijden gepreekt, hoeveel dichter zouden wij bij elkander staan..."

Ook wordt geschreven over wat Wisse in zijn Pastorale Brieven schreef over het Heilig Avondmaal. Deze artikelen verschenen later in brochurevorm onder de titel: "Mag ik ten avondmaal gaan?" Wijlen ds. K.G. van Smeden schreef over dit werkje: "Hier wordt op Bijbelse gronden aangetoond wat er moet gekend worden om in Gods gunst aan te zitten. 't Is waar, het boekje steekt af naar de diepte, maar is toch zo eenvoudig

geschreven, dat een kind het kan begrijpen. Met grote instemming en stichting hebben wij dit werkje gelezen. Weet u, wat wij wensten? Dat al onze belijdenis-catechisanten dit boekje kochten. Dat bij het doen van belijdenis aan ieder namens de kerk dit boekje werd uitgereikt. Dat voor ieder avondmaal... allen deze lectuur eens lezen en herlezen en overdachten. Veel onnadenkendheid en oppervlakkigheid mocht eens vervangen worden door een heilbegerig verlangen en zalig genieten aan de dis des Verbonds. Wij zijn de schrijver dankbaar voor deze eenvoudige pennevrucht..." Ook de plaats van Wisse in de politiek komt aan de orde. In zijn jonge jaren was Wisse actief voor de A.R.P., in later jaren voor de S.G.P. Zijn betekenis voor de Spaanse Evangelische Zending wordt vermeld. Zijn laatste rede droeg als titel: "De Russische kunstmaan waargenomen door een religieuze kijker." De inleiding besluit met een herrinerende aan prof. Wisse van wijlen ds. P. Beekhuis.

Spreken over de preek in het gezin.

In een kort artikeltje op blz. 35 van het nu verschenen boek vinden wij de gedachten van Prof. Wisse aangaande deze zaak beknopt verwoord. Het is leerzaam en ontdekkend hier kennis van te nemen. Wisse stelt dat het in elk christelijk gezin plicht moet zijn dat de kinderen vertellen waarover is gepreekt. Zij moeten dan de hoofdgedachten en de puntenverdeling weergeven. Waarom is dit nodig? Opdat de kinderen tot opmerkzaam luisteren geprikkeld worden. Op deze wijze kan de kennis van de waarheid bij de kinderen vermeerderd worden. Nadat de kinderen de hoofdzaken van de preek hebben weergegeven moeten de ouders, het liefst de vader, enkele zaken nog eens op voor de kinderen te begrijpen wijze navertellen. Hoe is het ten deze in onze gezinnen gesteld? Vragen wij inderdaad na thuiskomst uit de kerk waarover is gepreekt en wat de kinderen nog weten van de puntenverdeling en de inhoud van het gehoorde? Wisse waarschuwt tegen koffie- en theepaartjes direct na de kerkdienst. Er dient na de kerkdienst niet gesproken te worden over het weer of over de kleding van andere kerkmensen. We zouden ten deze willen opmerken dat velen in onze tijd zich hier schuldig aan maken. Het spreken over deze dingen valt gelijk te stellen met de vogelen des hemels die het gestrooide wegpikken. Wisse

beschrijft ook eerlijk waartoe de kerk-ganger geneigd is. Vanuit onszelf zijn we geneigd flink kritiek te maken op datgene wat ons in de preek niet aanstond. Het zou beter zijn het goede wat erin gevonden werd te bespreken in het midden van ons gezin.

We schreven reeds dat het leerzaam en ontdekkend is wat Wisse in enkele regels neerschreef. Wat zou er veel bij gewonnen zijn als er inderdaad op positieve wijze werd nagesproken over de prediking. Onderzoeken hebben aangetoond dat er in veel gezinnen nooit gesproken wordt over de prediking. Men gaat naar de kerk, men leest uit de Bijbel, er wordt een gebed gedaan, maar er wordt niet met elkaar gesproken over datgene wat aan de orde kwam in de kerkdienst. Er zijn ook gezinnen waar wel over de prediking nagesproken wordt. Maar dan niet altijd in positieve zin waar Wisse over schrijft. Het gebeurt inderdaad nogal eens dat commentaar wordt gemaakt op de inhoud van de prediking. Laten we bedenken dat wie ten deze wind zaait storm zal oogsten. De gevolgen voor de kinderen zijn soms ontzettend. Erg als kinderen alleen maar in negatieve zin horen spreken over datgene wat in de kerk plaatsvindt. Het kan mede aanleiding zijn tot kerkverlating. Laten we als ouders onze grote verantwoordelijkheid en onze dure plicht mogen verstaan. Het ware beter in positieve zin te spreken met elkaar. Het zou er in onze tijd wel anders uitzien als dit meer werd gevonden. We vrezen wel eens dat er meer kritiek op de prediking is dan gebed voor de prediking. Het moge anders worden. Moge de Heere veel gebed geven in de gezinnen voor predikers en prediking. Dat er tot eer des Heeren en tot onderlinge stichting gesproken zou worden over de prediking in onze gezinnen.

Ds. A. van Heteren.

Voor de jeugd,

De Samaritaanse vrouw (34)

"Zegt gijlieden niet: Het zijn nog vier maanden en dan komt de oogst? Zie, Ik zeg u: Heft uwe ogen op en aanschouwt de landen, want zij zijn alrede wit om te oogsten.

En die maait, ontvangt loon, en vergadert vrucht ten eeuwigen leven, opdat zich tesamen verblijden, beide die zaait en die maait. Want hierin is die spreuk waarachtig:

Een ander is het die zaait en een ander die maait.

Ik heb u uitgezonden om te maaien hetgeen gij niet bearbeid hebt; anderen hebben het bearbeid, en gij zijt tot hun arbeid ingegaan."

Joh. 4:35-38

Beste vrienden.

Jezus is nog steeds in gesprek met Zijn discipelen, en zodoende ook met ons. De discipelen hebben een horend oor gehad, en ik hoop dat jullie dit ook mogen hebben. Dat is vrucht van een werk Gods. Van nature zijn we allen doof. Horende doof en ziende blind. Dat is natuurlijk heel erg. Doch de Heere kan dove oren openen en blinde ogen ziende maken. Verwacht het daarom nooit van een mens, doch verwacht het alleen van Hem, Wiens naam Wonderlijk is, en Die ook alleen wonderen werkt.

Het was voor de Heere Jezus eten en drinken, om de wil van de Vader te volbrengen. Dat was: Alles te doen wat tot zaligheid van de uitverkorenen van node was.

Dat volbrachte Borgwerk van de Heere Jezus Christus, was weer eten en drinken voor een ieder die in der waarheid in Hem geloofde. Dat was toen zo. En dat is nu nog zo. Ik hoop dat jullie inmiddels ook hebben mogen proeven en smaken dat de Heere goed is.

Daar zou natuurlijk nog veel meer van te zeggen zijn. Want de goedertierenheden des Heeren zijn hemelhoog. Dat wil zeggen, het is nooit ten volle te verkondigen, hoe groot de goedertierenheden des Heeren zijn. Zij duren tot in der eeuwigheid toe.

Als Jezus het Zijn discipelen duidelijk heeft gemaakt, dat Zijn geestelijk werk, de voorrang had boven het natuurlijke eten en drinken, dan ligt daar ook een les in, voor al degenen die Hij in Zijn dienst neemt. Zij moeten niet eerst denken aan hun natuurlijke behoeften, maar aan de arbeid waartoe zij geroepen zijn, namelijk dienstbaar te wezen aan de komst en uitbreiding van het koninkrijk Gods.

De ware dienaren leren er daarom ook iets van verstaan, dat het eten en drinken vergeten wordt, om zielen te onderwijzen in die dingen die ter zaligheid van node zijn. Het vraagt zonder meer van hen een zelfverloochend leven. Wie dat beoefenen mag heeft meer smaak in de dienst van God, dan in alles wat deze wereld bieden kan. Het zijn geestelijke lekkernijen, die alles wat lekker is in het

leven, zeer te boven gaan.

Terwijl Jezus rechtstreeks tegen de discipelen gesproken heeft, wendt Hij Zijn ogen af van hen, om te zien hoe vanuit Sichar een stroom van mensen aankomt, over de velden, in de richting van Hem.

Wanneer Hij Zijn blik over het land laat gaan, dan zegt Hij: "Zegt gijlieden niet: Het zijn nog vier maanden, en dan komt de oogst?" Op het moment dat Jezus dit zegt, zou het nog vier maanden duren voor de oogst er zou zijn. In die vier maanden zouden de mensen kunnen wachten. Men gaat niet oogsten voor de oogst rijp is. De Heere verbindt aan dit "natuurlijk gebeuren" een geestelijke gebeurtenis. "Zie, Ik zeg u: Heft uw ogen op en aanschouwt de landen, want zij zijn alrede wit om te oogsten." Hij ziet al die mensen, die op weg zijn naar Hem, als gerijpt koren. Dat wil zeggen: Er kan nu niet gewacht worden. Er moet nu gearbeid worden. Zondaren moeten tot God bekeerd worden. Er moet gemaaid worden. Als dat nu niet gebeurt, dan valt het koren uit de aar. Dan wordt het door de vogelen weggepikt. Dan komt het niet in de schuur. Er mag geen tijd verloren gaan. Maaien! Werken! Werken, zolang het dag is. "En die maait ontvangt loon, en vergadert vrucht ten eeuwige leven, opdat zich te samen verblijden, beide die zaait en die maait." Hetgeen Jezus hier zeide, bevestigt Hij met een spreuk, tot bekrachtiging van de waarheid! "Een ander is het die zaait, en een ander is het die maait. Ik heb u uitgezonden om te maaien hetgeen gij niet bearbeid hebt; anderen hebben het bearbeid, en gij zijt tot hun arbeid ingegaan".

Deze woorden zijn veelzeggend in verband met de komst van het koninkrijk Gods. Daar zijn zaaiers en maaiers. Het zijn beiden slecht dienstknechten. Zij kunnen het geen van beiden laten groeien. Toch wil de grote Landman (God) hen gebruiken. Onder de zaaiers kan men verstaan Mozes en de profeten. Johannes de Doper kan daar ook bij betrokken worden. Zij hebben gezaaid. Het Woord van God is door hen verkondigd. Zij hebben de wet verkondigd. Zij getuigden wie God was, en ook wie de mens door de zonden geworden is. Niemand kon voor God bestaan. Waar dat zaad in goede aarde viel, ontstonden ontdekte zondaren. Mensen, die hun schuld gingen zien en ook dat zij die nooit betalen kon-

den. En welk een prijs daarvoor opgebracht moest worden, hebben zij ook verteld. Dat was afgebeeld ten tijde van het oude testament in de ceremoniële eredienst. Alles offers spraken voor de gelovigen geen onduidelijke taal. Zij wezen heen naar Hem, in Wie alle offers hun vervulling hadden gevonden.

Door die zaaierarbeid was die Samaritaanse vrouw aan de weet gekomen, dat er een Messias komen zou. Doch Wie dat was, was voor haar nog een verborgenheid. Daar is zij achter gekomen door Hem, Die de grote Zaaier en Maaier beide is.

De discipelen zouden later ook zaaiers en maaiers mogen zijn. Zij moesten wet en evangelie verkondigen. Meer konden zij niet doen. Meer behoefden zij ook niet te doen. Want het is "Paulus, die plant en Apollos die nat maakt. God zou echter de wasdom geven."

Zaaiers en maaiers zijn er altijd geweest. God roept de eeuwen door steeds weer mensen om te arbeiden in Zijn dienst. En dan moet wet en evangelie verkondigd worden. Door de wet is de kennis der zonde. En wie werkelijk zondekennis krijgt, waar de wet zijn werk doet, ontstaan "arme zondaren". Dat zijn mensen die zichzelf niet redden kunnen. Mensen die in eigen ogen verloren moeten gaan. Want wie kan die prijs der ziele, dat rantsoen, aan God in tijd noch eeuwigheid voldoen? Dat kan niemand. Doch in het evangelie wordt verkondigd, dat God er Zelf voor heeft gedragen, dat er EEN zou zijn, Die alles zou doen, wat tot de zaligheid van arme zondaren nodig is. En die enige Naam, die onder de hemel tot zaligheid gegeven is, moest ook worden uitgedragen. Opdat het evangelie-zaad ook vallen zou in het hart en vruchten voortbrengen zou, die rijpen voor de eeuwigheid. De discipelen hebben als apostelen hun arbeid trouw verricht. De één zaaide en de ander maaide. God gebruikt hen beiden. En de schuren zijn met koren gevuld. Velen zijn tot geloof gekomen in Hem, Die alles gedaan heeft wat tot hun zaligheid van node was. De discipelen - apostelen - de zaaiers en de maaiers beiden, hebben zich verblijd, dat God hen heeft willen gebruiken - meer niet - om velen toe te brengen, tot de gemeente, die zalig worden. God heeft nog arbeiders in Zijn dienst: zaaiers en maaiers. De Heere des oogstes gebruikt hen beiden. De

echte zaaier en maaier weet dat de wasdom van Boven komen moet. Dat God het is, Die de wasdom geeft. Deze wetenschap is goed om niet hoogmoedig te worden. Om het niet van zichzelf te verwachten. Doch om het alleen van de Heere te verwachten, Die ook nu nog doorgaat om Zijn Rijk te doen komen. Wie dat weet, zal met Paulus instemmen: zo is noch hij die plant iets, noch hij die natmaakt, maar God Die de wasdom geeft, Die is alles. Ik moet weer gaan eindigen. Jullie aller vriend

Ds. H.C. v.d. Ent.

JUBILEUMBOEK

Ter gelegenheid van het feit dat het op 11 september 1994 D.V. een eeuw geleden zal zijn, dat de Theologische School van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland geopend werd, zal er een jubileumboek gepubliceerd worden met de titel "Luis-teren en leren."

Het curatorium van de Theologische Universiteit te Apeldoorn vertrouwde de redactie van het boek toe aan dr. J. van Genderen en dr. W. van 't Spijker. Samen met de auteurs die eraan meewerkten, hebben zij een goed beeld willen tekenen van "Apeldoorn", dat zich in de loop van deze eeuw van Theologische School tot Theologische Universiteit ontwikkeld heeft. De veranderingen die zich voordeden, gingen niet ten koste van de identiteit van de theologische opleiding, die door de kerken in stand gehouden wordt. Verschillende aspecten komen aan de orde, terwijl de aandacht in het bijzonder gevraagd wordt voor het onderwijs dat in Apeldoorn gegeven is en gegeven wordt.

Het is de bedoeling dat "Luisteren en leren" op de schooldag D.V. 3 september 1994 gepresteerd wordt.

De intekenprijs bedraagt f 29,90. Na 3 september is de prijs f 37,50 (verkrijgbaar bij de boekhandel). De uitgave is gebonden en bevat een fotokatern van 16 pagina's. Het boek wordt uitgegeven door uitgeverij Buijten & Schipperheijn te Amsterdam.

Schooldag 1994

Zaterdag 3 september a.s. zal een heel belangrijke dag worden. We hopen dan het honderdjarig bestaan van onze Theologische Universiteit te vieren, als Theologische School geopend op

11 september 1894 in Den Haag door de president-curator, ds. J. Schotel, met een preek over 2 Corinthe 12:9a. Met grote dankbaarheid mogen we op deze honderd jaar terug zien. Bijna 390 predikanten ontvingen aan onze School hun opleiding. Heel onze kerkgemeenschap heeft van de eigen opleiding mogen profiteren.

Voor de feestelijke herdenking werd een bijzonder programma samengesteld.

's Morgens worden we toegesproken door ds. A. van Heteren, prof. dr. W. van 't Spijker, prof. dr. J. van Genderen (aanbieding jubileumboek), ds. G. van Roekel (aanbieding jubileumgeschenk namens de oud-leerlingen) en ds. H. van der Schaaf. Het koor "Soli Deo Gloria" uit Almelo levert een zangbijdrage.

's Middags heropent de oudste emeritus-hoogleraar, prof. dr. B.J. Oosterhoff, de samenkomst. De verdere sprekers zijn prof. dr. W.H. Velema, prof. dr. J.W. Maris, dr. B. Loonstra, mevr. N. den Hertog-Kok (namens het Vrouwencomité), ds. M.W. Nieuwenhuyze, stud. M. Visser en ds. M. Vlietstra. Het koor "Sonore" uit Dordrecht-Zuid verleent medewerking.

Het is inderdaad een heel programma. Als een ieder zich aan de tijd houdt, duurt elke samenkomst twee uren. We beginnen dit jaar om tien uur en om twee uur.

Helaas was de opkomst op de Schooldag de laatste jaren aan de wat magere kant. Ongetwijfeld zullen nu velen op dit eeuwfeest aanwezig willen zijn.

Moesten we ons over de plaatsruimte zorgen maken? De Grote Kerk kan maximum 1700 bezoekers bergen! Wat doen we als er niemand meer in kan? Dan gaan we gebruik maken van de Barnabaskerk.

Het programma zal in hoofdlijnen hetzelfde zijn met dezelfde sprekers, alleen op andere tijdstippen. Wel zullen we het dan zonder een koor moeten doen, tenzij een koor zich nog aanmeldt! De eerste opening zal daar worden verricht door de assessor van het curatorium, ds. J. Oosterbroek, en de heropening door de curator ds. J. Brons. Ook aan onze jongeren is dit keer speciaal gedacht. Er wordt in de aula van de Universiteit 's middags om twee uur een samenkomst voor hen belegd. Graag willen we hen bij de zaak van onze opleiding betrekken! Ds. J. Oosterbroek opent, prof. dr. H.G.L. Peels geeft een minicolege over "Hoe moet je de Bijbel uitleg-

gen?" en dr. H.J. Selderhuis uit Zwolle vertelt iets over "De inzet van jongeren in de tijd van de Reformatie, en het belang van de reformatische theologie voor ons vandaag", een uiterst boeiend en actueel onderwerp. Een student zal over de vreugden en moeiten van het studentenleven informeren, terwijl daarna aan een forum allerlei vragen gesteld kunnen worden. Ook zullen belangrijke attributen te zien zijn. Het jongerenkoor "Sjaloom" uit Maassluis zal van zich laten horen. Om vier uur wordt de samenkomst beëindigd.

Half mei werden naar alle jeugdverenigingen van 16+ van de CGJO en de LCJ uitnodigingen verzonden. We hopen dat deze brief op hun vergaderingen concrete aandacht heeft gekregen en de reisplannen inmiddels gesmeed zijn. In de aula zullen tweehonderddertig stoelen worden klaargezet. Het voorbereidend werk op papier is thans vrijwel achter de rug.

Het curatorium en het college van hoogleraren hopen op een rijk gezegende zaterdag 3 september 1994.

Mogen we ook op uw komst rekenen? En ook op die van jou?

H. van der Schaaf

Van de Zendingsdeputaten.

In hun vergadering van 27 juni hebben deputaten enkele belangrijke beslissingen genomen!

Eenstemmig werd besloten drs. C.W. Buijs, predikant te Veenendaal (Bethelkerk) en voormalig zendingsarbeider in Mamasa, Indonesië, te aanvaarden als kandidaat om uitgezonden te worden naar KwaNdebele ter vervulling van de vacature die ontstaat door het a.s. emeritaat van ds. M. Rebel.

Ds. Buijs zal in eerste instantie ingezet worden voor het werk aan de Bijbelschool Mukhanyo. Veel praktische zaken dienen nog geregeld te worden, maar we hopen dat zijn uitzending nog dit jaar zal kunnen plaatsvinden.

We bevelen ds. Buijs, zijn vrouw en hun kinderen in uw voorbede aan. Vier van de zes kinderen, die al wat ouder zijn, zullen in Nederland achterblijven; de twee jongsten zullen meegaan naar Zuid-Afrika.

Verblijvend is dat na twee jaar intensieve voorbereiding, waarin schriftelijke en mondelinge contacten werden gelegd, rapporten bestudeerd en ver-

slagen gemaakt, de Werkgroep Nieuw Zendingsterrein aan de deputaten de volgende voorstellen kon doen:

1. als zendingsproject te aanvaarden om voor de tijd van drie jaar, met mogelijkheid deze termijn te verlengen, steun te verlenen aan de FATEB, de Evangelische Theologische Faculteit van Bangui, de hoofdstad van de Centraal Afrikaanse Republiek. Die steun omvat de uitzending van een gereformeerde theoloog of theologe, die de opdracht krijgt een bepaald vak te doceren. Deze steun is van groot zendingsstrategisch belang in verband met de uitstraling van de FATEB op kerken in Afrikaanse landen, die binnen de invloedssfeer van de islam liggen.

2. in de periode van 19 november tot 5 december a.s. D.V. een werkbezoek te laten verrichten in Brazilië door de brs. Last en Procee om te onderzoeken hoe en waar wij assistentie kunnen geven bij het zendingswerk van de Igrejas Evangelicas Reformados no Brasil (IER) in een van de grote steden van Brazilië waar grote geestelijke en lichamelijke nood is (bijgeloof, occultisme, armoede, criminaliteit); de IER heeft voor dit werk onze assistentie ingeroepen.

3. D.V. in de periode van 19 augustus tot 20 september a.s. aan het kennismakings- en werkbezoek van de brs. Carlier en Last aan KwaNdebele, Venda en Botswana een werkbezoek aan Mozambique te verbinden om de mogelijkheid van een zendingsproject aldaar te onderzoeken. Mede door de contacten met Trans World Radio (TWR) werden we met de concrete vraag naar zendings- en gemeenteopbouwwerk in dit zolang geteisterde en verwaarloosde zendingsgebied geconfronteerd.

Deze drie voorstellen zijn unaniem aanvaard. Dat betekent nieuwe mogelijkheden en nieuwe verantwoordelijkheden! Door de deputaten en niet minder door velen in onze kerken is er in biddend opzien tot de Heere naar uitgezien. Wij zijn blij en dankbaar dat het nu zover is, dat het in zicht komt.

OPROEP

Deputaten voor de Buitenlandse zending wensen te voorzien in de behoefte aan een

DOCENT/DOCENTE

binnen de Evangelische Theologische Faculteit te Bangui. (Faculté de Théologie Evangélique de Bangui, FATEB).

Deze faculteit is de enige evangelische theologische faculteit die het geheel van franssprekend Afrika bereikt. Zij heeft een uitstraling naar de omliggende landen en hun universiteiten, theologische opleidingen en vormingsinstituten.

Deze actieradius spreekt deputaten bijzonder aan.

De faculteit zoekt een theoloog/theologe die

- zijn/haar doctoraal examen heeft gedaan
- bezig is met zijn/haar proefschrift, of dit reeds heeft voltooid
- bekwaam is om te doceren in de vakken kerkgeschiedenis, apologetiek, dogmatiek, ethiek of exegese Oude Testament
- de franse taal voldoende beheerst om in die taal college te geven.

Deputaten geven de voorkeur aan een belijdend lid van de Chr. Geref. Kerken en denken aan een uitzendtermijn van minimaal drie jaar, met de mogelijkheid van verlenging.

Een uitgebreid informatiepakket is beschikbaar bij het zendingssecretariaat te Veenendaal, tel. 08385-29176.

Mondelinge informatie wordt - na 10 augustus - gaarne verstrekt door de voorzitter van de deputaten, drs. W. van Heest, Grote Ratelaar 97, 7422 NJ Deventer; tel. 05700-55152.

Aan dit adres kunnen belangstellenden hun sollicitatie richten voor 15 september 1994.

Tot de sollicitatieprocedure behoren een psychologisch en een medisch onderzoek.

10e Haamstede conferentie

In de Talma-Hoeve te Garderen vindt op 29, 30 en 31 augustus a.s. de Haamstede-conferentie plaats.

Het programma is als volgt samengesteld:

Maandag:

11.00 uur: Ds. C.J.P. v.d. Bas

Opening

15.00 uur: Dhr. C. Bregman

Hebben ambtsdragers iets aan moderne literatuur?

16.30 uur: Ds. M. Goudriaan

Pastorale vragen rond het Heilig Avondmaal

20.00 uur: Ds. P. den Butter
Verzegeld met de Heilige Geest (1)

Dinsdag:

9.30 uur: Ds. C.G. Vreugdenhil
Abraham, vader en vriend (1)

11.00 uur: Ds. K. ten Klooster
Jacobus Trigland, confessor of confessionalist?

16.30 uur: Ds. L.W. Ch. Ruijgrok
Levenslot en levensleiding

20.00 uur: Ds. P. den Butter
Verzegeld met de Heilige Geest (2)

Woensdag:

9.30 uur: Ds. C.G. Vreugdenhil
Abraham, vader en vriend (2)

11.00 uur: Ds. J. Westerink
Sluiting

Kosten voor de duur van de gehele conferentie: f. 200,-

Aanmelding via 01870-82560.

Tijdens de avondvergaderingen zijn ook andere ambtsdragers hartelijk welkom.

Boekbesprekingen

Prof. G. Wisse, **De Rechte Godsvrucht**, 184 blz., f. 29,90, Uitgeverij de Groot Goudriaan-Kampen. Het boek is ingeleid en verzocht door ds. H. van der Ham. Het bevat oude Wakerartikelen, het referaat "Plaats en Beteekenis van het Geloof in de Bediening des Woords", Pastorale brieven en Meditaties. We hebben het boek met belangstelling gelezen en verwijzen verder naar de artikelen over dit boek in ons blad. Van harte aanbevolen.

Ds. P. Beekhuis, **Behoed Uw Hart** deel 1, 134 blz., f. 24,95, Uitgeverij Het Anker, Zwijndrecht. Dit keurig verzorgde boek bevat 52 meditaties van wijlen ds. P. Beekhuis die in verschillende bladen werden gepubliceerd. Mede op verzoek van de kerkeraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk van Rotterdam-Kralingen is deze uitgave tot stand gekomen. Ds. Beekhuis heeft tijdens zijn leven op aarde mogen dienen. Hij heeft de hem geschonken tijd en kracht mogen geven in en buiten eigen gemeente en kerkverband. Voorin het boek een voorwoord van ds. M.C. Tanis, een korte levensbeschrijving en een in memoriam van de hand van mw. Beekhuis. De meditaties hebben een eigen stijl. De woordkeus, de

kernachtige uitdrukkingen, de liefdevolle maar tegelijk ook indringende waarschuwingen, maar ook het rijke evangelie van vrije genade tonen ons hoe ds. Beekhuis tijdens zijn leven heeft mogen spreken en arbeiden. Iets willen wij overnemen uit de meditatie over Psalm 90:10d "en wij vliegen daarheen". "We zitten in de snelrein naar de eeuwigheid. Bij de geboorte vertrekt onze levenstrein om vervolgens met razende snelheid naar de eindhalte te vliegen: de dood.. "En wij vliegen daarheen." Om verloren te gaan, behoeft er niets meer te gebeuren! Maar om behouden te worden moet er een wonder gebeuren. Een wonder vanuit God! Een wonder vanuit de hemel!... Bij iedere tik van de klok sterft ergens een mens. Voor we er erg in hebben is ons leven voorbij. We kunnen ook jong weggenomen worden. Op het kerkhof liggen mensen van alle leeftijden. Voor de dood zijn we allemaal even oud! Waarheen is uw levensreis?" We willen dit boekje met meditaties van harte aanbevelen en hopen dat de lezing ervan gezegend zal mogen worden.

's Heeren daden gedenken, 50 jaar Christelijke Gereformeerde Kerk Katwijk aan Zee, 164 blz., f 27,25, Drukkerij Van der Perk, Nieuw Lekkerland (door overmaking op postgiro 230287 van de Rabobank te Katwijk aan Zee onder vermelding van bankrekeningnummer 33.18.06.657 t.n.v. penningmeester Chr. Geref. Kerk Katwijk te verkrijgen).

Ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Chr. Geref. Kerk te Katwijk aan Zee heeft de kerkeraad dit boek uitgegeven. De titel is ontleend aan Psalm 78 vers 7. Na de historie van plaats en kerk behandeld te hebben (in 690 landde Willibrord vanuit Engeland bij het tegenwoordige Katwijk, blz. 12) wordt de geschiedenis van de eigen gemeente beschreven. De moeilijkheden en de scheuring na het vertrek van Ds. H.C. v.d. Ent worden niet verzwegen. Achterin het boek een vijftal preken van de elkaar opvolgende predikanten. Verschillende foto's zijn opgenomen. Wie zich wil verdiepen in de geschiedenis van de Chr. Geref. Kerk te Katwijk aan Zee of wie tot die gemeente behoort of heeft behoord, zal bij het lezen zeker veel goede informatie vinden.

W. Huntington, **Bestreden en bemoeidigd**, 91 blz., f. 16,90, uitgeverij den Hertog B.V. Houten. Het boekje bevat een briefwisseling van Huntington met Jenkins. Het is een selectie van brieven die wij vinden in het boek "Living Testimonies". De vertaling is

van de hand van dhr. J. de Jager. Jenkins schrijft over zijn vele twijfels, aanvechtingen en bestrijdingen. Huntington antwoordt op een onderwijzende, vermanende en bemoedigende wijze. Een korte levensschets van beide predikers gaat aan de brieven vooraf. Jenkins overleed op 59-jarige leeftijd en er werd geen woord gesproken toen hij begraven werd. Later werd wel een rouwpredicatie gehouden door Huntington. Het is een goede zaak kennis van dit boekje te nemen. Het getuigt van diepe zelfkennis, maar ook van verruiming die op de preekstoel ervaren mocht worden.

Koolman Systems • Software • Supplies • Support • Service Barendrecht

Als u een adres zoekt waar u terecht kunt met al uw vragen over automatisering, hebben wij een tip voor u. Neemt u eens contact op met KSB, de veelzijdigheid zit 'm zelfs al in de naam.

alle disciplines in één naam, onder één dak,

KSB AUTOMATISERING

Kempster 39 Barendrecht. Tel. 01806-19477 Fax 01806-18800

KRAAMZORG

GEZINSZORG

BKG

De Stichting Bureau Kraam- en Gezinshulp bemiddelt tussen hulpaanvragers en zelfstandige gediplomeerde verzorgenden.

Voor uw hulpaanvraag en/of inlichtingen kunt u bellen:

08385-27799

Voor kraamhulp graag tijdig bellen!

 Bijbelse albums voor kinderen

VOOR BIJBELS IN STATENVERTALING

Acht albums voor kinderen met korte verhalen over bijbelse onderwerpen. Bij elk album hoort een set met veertig plaatjes om zelf in te plakken. Geschikt voor gebruik thuis, op school en zondagsschool. Formaat 15 x 21 cm, in stevig omslag.

Elk album is los leverbaar:

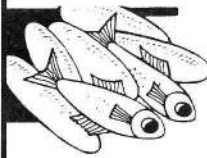
- 0 Vanaf de schepping tot de list der Gibeonieten
- 1 Richteren, koningen en profeten
- 2 Nieuwe Testament 1
- 3 Nieuwe Testament 2
- A Wonen, werken en eredienst van Israël
- B Bloemen en planten in Israël
- C Dieren in de Bijbel
- D Voorwerpen in de Bijbel

Prijs per album met plaatjes: **f 10,90**

In de boekhandel verkrijgbaar en in onze bijbeldepots. Een uitgebreide folder wordt u op verzoek toegezonden. Bestellingen zonder postzegel naar:

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

Antwoorder. 2809, 4140 WB Leerdam, tel. 03451-10155

 brood en vis

MEDISCHE NOOD!!

In Zuid-West China

Vanuit de bergdorpen in Zuid-West China is de zeer dringende vraag gekomen om medische klinieken. In deze omgeving is geen enkele medische zorg. Christen artsen willen daar gaan werken. Deze kliniekjes zullen worden gebouwd in plaatsen waar de huisgemeenten samenkomen. Ze kunnen dan fungeren als kleine zendingsposten. De bouw en inrichting van een kliniek kost f 50.000.-. Kunnen we met uw hulp 3 kliniekjes bouwen? De bergbewoners zien met grote belangstelling uit naar uw antwoord.

ONTVANGEN: f 100.500.-
NOG NODIG: f 49.500.-

Postgiro 31 55 32
Stichting "Bonisa-Zending"

Schoolstraat 17, 2161 HB Lisse, of op rek. 33.65.54.613 van Rabobank te Lisse, t.n.v. Stichting BONISA-zending. Gironr. van de Rabobank 183525.

Lezingen en informatie met of zonder dia's voor verenigingen en scholen kunt u aanvragen bij dhr. T. Schultink, tel. 05270-15063, Donaustaat 5, 8303 WL Emmeloord.